

Rapport

Rapport over een klacht over de gemeente Reeuwijk.

Datum: 12 april 2011

Rapportnummer: 2011/114

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat de voormalige gemeente Reeuwijk zijn verzoek tot vergoeding van schade aan zijn auto als gevolg van slecht wegdek en water op de weg heeft afgewezen.

Bevindingen en beoordeling

I Bevindingen

1. Op 23 januari 2009 reed één van de zonen van verzoeker, de heer H. in diens auto op een rotonde ten zuiden van de rijksweg A12 onderaan een afrit ter hoogte van de Molendijk te Nieuwerbrug. Hij raakte daar in een slip en kwam met een klap tot stilstand tegen de stoeprand. Volgens een autoschade-expert waren de oorzaken de aanwezigheid van losliggend split en gaten in het wegdek, die vol water stonden. De herstelkosten bedroegen € 2.131,77. De heer H. stelde in eerste instantie Rijkswaterstaat aansprakelijk voor de schade. Die verwees hem door naar de gemeente Reeuwijk, als verantwoordelijke voor de rotonde. Op 11 mei 2009 heeft een gesprek plaatsgevonden tussen de gemeente Reeuwijk en de heer H. waarbij ook getuige mevrouw K. aanwezig was. Omdat de gemeente Reeuwijk stelde dat de rotonde niet van haar was, wendde de heer H. zich weer tot Rijkswaterstaat. Rijkswaterstaat meldde de heer H. vervolgens dat de gemeente Bodegraven aansprakelijk is. De gemeente Bodegraven schreef de heer H. dat het grootste gedeelte van het gebied bij haar in eigendom was. De rotonde was echter in beheer bij Rijkswaterstaat. Het onderhoud aan de rotonde gebeurde door de gemeente Reeuwijk. De afvoerputten langs de rotonde, die volgens de gemeente Bodegraven geen betrekking hadden op het ongeval, waren in onderhoud bij de gemeente Reeuwijk. De afvoerput, die de wateroverlast op de rotonde had veroorzaakt was van Rijkswaterstaat. Op 1 januari 2011 zijn de gemeenten Bodegraven en Reeuwijk gefuseerd tot de gemeente Bodegraven-Reeuwijk.

Standpunt van de gemeente Reeuwijk

2. Volgens de gemeente Reeuwijk was het losliggende split en de lange scheur in het wegdek duidelijk waarneembaar op de door de heer H. aan de gemeente toegestuurde foto's (bijlage 1). Hoewel de gemeente erkende dat op de rotonde waarschuwborden ontbraken en zij uit voorzorg extra waarschuwborden had kunnen plaatsen, had de staat van het wegdek reden moeten zijn voor de bestuurder zijn snelheid te matigen. Verder was er sprake van een samenspel van schade aan het wegdek van de rotonde en het water dat op de weg stond. De gemeente was van mening dat de toestand van het wegdek, zelfs in combinatie met water op dat wegdek, echter nimmer de oorzaak van het ongeval geweest kan zijn. Er was sprake van onvoorzichtig rijgedrag, omdat er water op het wegdek lag. Het was echter niet aan de gemeente om haar onschuld te bewijzen.

Immers degene die eist, bewijst.

Volgens de gemeente lag de wateroverlast veroorzakende afvoerput in het weggedeelte, dat eigendom is van en onderhouden wordt door Rijkswaterstaat. Weggedeelten onder viaducten in rijkswegen zijn eigendom van Rijkswaterstaat. Ook de afvoerput, die in dit weggedeelte ligt, is van Rijkswaterstaat en deze heeft met een aannemingsbedrijf een onderhoudscontract voor deze put afgesloten. Indien deze afvoerput niet goed functioneerde, dan is dat niet het risico van de gemeente Reeuwijk.

3. Rijkswaterstaat heeft niet op papier gezet dat het wegdek in slechte staat verkeerde en Rijkswaterstaat heeft de gemeente ook niet telefonisch hierover benaderd. Omtrent de situatie van het wegdek van de rotonde heeft de gemeente geen enkele andere klacht ontvangen. Indien de toestand van het wegdek dermate slecht was als door de heer H. gesteld, dan zouden ook andere automobilisten schade hebben ondervonden, wat niet het geval is. Hoewel er foto's (bijlage 1) gemaakt zijn door of namens de heer H., is er geen foto van de beschadiging op de rotonde gemaakt. De gemeente ontkent dat zij tijdens een gesprek erkend heeft dat het wegdek slecht was. Ook is de gemeente niet door een inspecteur van Rijkswaterstaat gewezen op de situatie ter plaatse.

Het rapport van het schadeherstelbedrijf zegt niets meer dan welke schade hersteld is, maar kan geen oorzakelijk verband aantonen tussen de toestand van het wegdek en de geleden schade.

De borden met daarop de tekst slecht wegdek stonden niet bij de rotonde, maar bij de weg Tuurluur, die in de nabijheid van de rotonde ligt. Die borden stonden er al voordat het ongeval plaatsvond en zijn dus niet, zoals de heer H. stelt, direct na het ongeval geplaatst.

4. Volgens een kadastrale kaart (bijlage 2) ligt de rotonde op eigendom van Rijkswaterstaat en ook op grondgebied van de gemeente Bodegraven. Om die reden waren de gemeenten Reeuwijk en Bodegraven uitdrukkelijk overeengekomen dat het wegbeheer van de rotonde bij de gemeente Reeuwijk ligt. De gemeente Reeuwijk is derhalve onderhoudsplichtige van de rotonde. Het wegdek was licht beschadigd, maar was niet gevaarlijk, zelfs niet voor motorrijders. De afvoerput waar het om gaat ligt nabij de rotonde, maar is niet in beheer en onderhoud bij de gemeente maar bij Rijkswaterstaat.

De situatie omtrent water op de rotonde als door de getuige beschreven is onmogelijk, omdat dan de andere afvoerputten op en nabij de rotonde water gaan afvoeren. Tevens is de gemiddelde hoogte van de trottoirbanden 15 cm. Het is niet voorgekomen dat het water over de trottoirs ging lopen.

Standpunt van Rijkswaterstaat

5. Volgens een medewerker van Rijkswaterstaat is het weggedeelte onder het viaduct in de rijksweg een regionale weg, genaamd de Molendijk. Een dergelijke

plaatselijke/regionale weg is niet in beheer bij Rijkswaterstaat, als beheerder van landelijke auto(snel)wegen. Het is onjuist om aan te nemen dat weggedeelten onder viaducten in rijkswegen per definitie in eigendom van Rijkswaterstaat zijn. Hij had geen enkele aanwijzing kunnen vinden dat er door middel van overeenkomsten met de gemeente Bodegraven afspraken zijn gemaakt omtrent het beheer en eigendom van het onder het viaduct gelegen weggedeelte van de Molendijk. Van een overeenkomst van Rijkswaterstaat met een aannemer is hem niets gebleken. Na binnenkomst van de claim van de heer H. is destijds op zijn verzoek door de wegbeheerder van rijksweg A12 ter plaatse van het viaduct een inspectie uitgevoerd. Geconstateerd werd dat het beheergebied van Rijkswaterstaat eindigde aan het einde van de afrit net voor de rotonde. Bij de afvoerputten op het gebied van Rijkswaterstaat was geen sprake van verstoppingen. Van enig disfunctioneren van waterputten van Rijkswaterstaat ten tijde van het schadeval was bij de wegbeheerder eveneens niets bekend.

Een medewerker van de gemeente Bodegraven had hem meegedeeld dat de rotonde was gelegen op grond in eigendom van de gemeente Bodegraven. De gemeente Reeuwijk had, vanuit de noodzaak van interne verkeersafwikkeling met toestemming van de gemeente Bodegraven de rotonde mogen aanleggen onder de voorwaarde dat de gemeente Reeuwijk geheel voor eigen rekening en risico het wegbeheerderschap en het beheer en onderhoud voor haar rekening zou nemen. De medewerker van de gemeente Bodegraven was daarom ook niet geheel op de hoogte van de situatie ter plaatse en de verdeling van bevoegdheden tussen Rijkswaterstaat en gemeente Reeuwijk op het gebied van eigendom en beheer. De medewerker had daarom zijn brief aan de heer H. ter verificatie langs de gemeente Reeuwijk gestuurd. Toen hij niets van de gemeente Reeuwijk vernam, heeft hij de brief doorgestuurd aan de heer H. en in kopie aan Rijkswaterstaat, in de veronderstelling dat zijn aannames omtrent beheer en eigendom van Rijkswaterstaat daarin juist waren. De medewerker van Rijkswaterstaat had diverse malen getracht om medewerkers van de gemeente Reeuwijk telefonisch te benaderen om hen op de hoogte te brengen van hun verkeerde voorstelling van zaken. Zij bleken echter zeer slecht bereikbaar.

Getuigenverklaring van mevrouw K.

6. Getuige mevrouw K. reed op de betreffende dag ook over de rotonde. Er stond volgens haar een grote plas vuil water op de rotonde, die veel dieper bleek te zijn dan een gewone regenplas. Door het diepe en vuile water was het onderliggende wegdek in het geheel niet zichtbaar. De uitgereden kloof tussen beide asfaltlagen was ook onzichtbaar. De toestand had tot gevolg dat zij een schuiver maakte. Er waren – komende vanuit de richting Nieuwerbrug – geen waarschuwborden. Nadat het water op de rotonde was verdwenen, bleek dat de voorheen bestaande lichte scheurvorming onder water fors was uitgereden. Toen zag zij een in de rijrichting meebuigende zeer lange diepe en ook brede voor tussen twee naastliggende asfaltlagen en asfaltgruis. Aan de kant van de weg Verlengde Tuurluur stonden waarschuwborden met de tekst “slecht wegdek”, maar

niet aan de kant van Nieuwerbrug. Rijsproen in het gras aan de Waarderse kant van de rotonde gaven aan dat er ook een auto over de rotonderand heen was geschoten (zie foto 1b.).

7. Volgens haar had de gemeente Reeuwijk in het gesprek van 11 mei 2009 de slechte toestand van het wegdek en de overvloedige aanwezigheid van water wel erkend. Dit laatste zou te wijten zijn aan de afvoerputten en inmiddels verholpen zijn. De gemeente stelde dat er niets aan te doen zou zijn. In de zomer stond een algehele renovatie van het wegdek gepland. Tot zolang zouden er borden staan, ook aan de kant van Nieuwerbrug. Erkend werd dat die borden pas na de melding van het ongeluk van de heer H. geplaatst waren. De gemeente vond desondanks dat zij niet aansprakelijk was voor de conditie van dit wegdek, dat lag aan het winterweer. Dat een en ander wellicht wel tot een ongeluk zou kunnen leiden, zou nog aan het water kunnen liggen. Aan dat water kon de gemeente ook niets doen. Vooral werd toen gewezen naar één afvoerput die niet van de gemeente zou zijn vanwege de ligging.

Na dit gesprek waren de heer H. en mevrouw K. naar de rotonde gegaan om de bewuste afvoerput te bekijken. Daar troffen zij een inspecteur van Rijkswaterstaat aan, die de situatie op de rotonde aan het bekijken was. Hij deelde hun mee dat Rijkswaterstaat al herhaalde malen de gemeente Reeuwijk had aangesproken op de slechte toestand van het wegdek van de rotonde, dat niet aan de eisen voor verkeersveiligheid voldeed. Volgens hem zijn er mogelijkheden om ook in de winter herstellingen te doen, die uit oogpunt van verkeersveiligheid al veel eerder noodzakelijk waren geweest. Overvloedig regenwater maakte de verkeerssituatie natuurlijk niet beter, maar het wegdek op zich was volgens hem ook geenszins in orde. Na het gesprek op het gemeentehuis had mevrouw K. met de gemeente nog enige malen telefonisch contact over de aangelegenheid.

Standpunt van de heer H.

8. De heer H. stelde het volgende. Dat weggedeelten onder viaducten in rijkswegen eigendom zijn van Rijkswaterstaat is door Rijkswaterstaat bestreden. Rijkswaterstaat ontkent ten stelligste dat de afvoerput, die in dit weggedeelte ligt van Rijkswaterstaat is en dat het met aannemingsbedrijf een onderhoudscontract voor deze put heeft afgesloten. In het gesprek in mei 2009 is door de betrokken gemeenteambtenaar aangegeven dat hij ervan op de hoogte was dat deze afvoerput niet goed functioneerde. Overigens zijn er meerdere afvoerputten, en het water stond nog hoger aan de Waarderse kant van de rotonde, dan aan de zijde van het viaduct onder de A12 (Nieuwerbrugse zijde).

9. De gemeente erkent nu dat er water op het wegdek stond. Hoewel al is toegegeven dat de toestand van het wegdek slecht was - getuige de waarschuwborden - wordt ontkend dat dit reden voor een ongeluk kon zijn. Er is ten minste één ongeluk en één bijna ongeluk gebeurd en een auto is over de rotonderand heen geschoten vanwege hetzelfde water en de grote, verweekte en uitgereden scheur met gruis. Het rapport van het

schadeherstelbedrijf zegt juist wel dat er een oorzakelijk verband is tussen de toestand van het wegdek en de geleden schade.

De borden met daarop de tekst "slecht wegdek" stonden niet bij de rotonde, maar bij de weg Tuurluur, die in de nabijheid van de rotonde ligt. Zij hadden echter geen enkele relatie met de rotonde. De borden bij de rotonde zijn pas na de melding van het ongeluk geplaatst. In eerste instantie nog onzichtbaar voor het verkeer, namelijk met de tekst van de borden van de weg afgekeerd. Pas na zijn aandringen zijn de borden zichtbaar geplaatst.

Dat de schade voortkomt uit onvoorzichtig rijgedrag is een beschuldiging zonder enige onderbouwing. Het probleem is dat deze hoeveelheid water niet door hem verwacht werd en ook niet hoefde te worden verwacht. Tevens was er niet gewaarschuwd voor de slechte toestand van het wegdek.

10. De heer H. vraagt zich af hoe de gemeente heeft vastgesteld dat bij een gemiddelde hoogte van de trottoirbanden van 15 cm het niet is voorgekomen dat het water over de trottoirs ging lopen. Daar komt bij dat er geen trottoir lag, maar gras. Dat de gemiddelde hoogte van de rotondebanden 15 cm zou zijn geeft volgens hem aan dat het water behoorlijk hoog kan komen te staan als de afvoerputten niet werken. Er was op 23 januari 2009 sprake van een ernstige storing met veel regenval. Hiervan is een rapport van het KNMI ter beschikking gesteld aan de gemeente. Een dergelijke rotonde aan een doorgaande hoofdverkeersroute met een aflopende hellingshoek mag niet onder water staan. Het probleem is ook dat een bestuurder van een auto in dit vuile water niet kon zien wat voor wegdek onder de vuilwaterlaag ligt. Dat bleek pas, nadat het water was verdwenen.

De heer H. vindt dat hij met de foto's, getuigenverklaringen en het expertrapport zijn stellingen voldoende heeft bewezen. Volgens hem zijn er wel foto's gemaakt van de beschadiging op de rotonde en die zijn bij de gemeente bekend. De foto's zijn van een dag later toen het water op het wegdek, dat het eerder maken van foto's van het wegdek onmogelijk maakte, was verdwenen.

11. Op de kadastrale kaart was volgens de gemeente Reeuwijk het in rood aangegeven gebied eigendom van Rijkswaterstaat. Op de kaart zijn echter meer gebieden in rood aangegeven, zoals het kerkhof, aldus verzoeker. Verder zegt de kaart niets over het beheer en onderhoud van een gebied. Op een kaart over het wegbeheer (bijlage 3) afkomstig van de website van Rijkswaterstaat is zichtbaar hoe het wegbeheer in het gebied geregeld is. Het beheer van de rijksweg A12 inclusief de afritten berust bij Rijkswaterstaat. Het beheer van rotonde en de lokale wegen er naartoe berust bij een gemeente. Tijdens het gesprek op het gemeentehuis was nog aangevoerd dat het beschadigde wegdek geheel vervangen zou worden, omdat reparatie van beschadigd asfalt in de wintertijd onmogelijk zou zijn. Maar nu is blijkbaar voor de gemeente de

maatstaf voor het onderhoud het al dan niet aanwezige gevaar voor motorrijders.

12. De gemeente stuurt naar de wateroverlast om op deze wijze de afvoerput nabij de rotonde, die niet van de gemeente Reeuwijk zou zijn, als schuldige aan te kunnen wijzen. Zoals de gemeente ook zelf al aangeeft, gaat het om de samenhang der dingen in deze verkeerssituatie. Door de hellingshoek waaronder deze rotonde ligt, vloeit alle water vanzelf naar de andere afvoerputten op en nabij de rotonde. En in feite disfunctioneerden meerdere afvoerputten op dat moment, óók de afvoerputten op de rotonde, waarvoor de gemeente Reeuwijk verantwoordelijk is, aldus verzoeker.

II Beoordeling

13. Het redelijkheidvereiste houdt in dat overheidsinstanties de in het geding zijnde belangen tegen elkaar afwegen en dat de uitkomst hiervan niet onredelijk is. De Nationale ombudsman beoordeelt of de overheidsinstantie op een behoorlijke wijze heeft gereageerd op het verzoek om schadevergoeding. Hij geeft geen beslissing over de juridische aansprakelijkheid van de overheid. Daarvoor is de rechtbank; die kan een overheidsinstantie veroordelen tot betaling van schadevergoeding en stelt ook de hoogte daarvan vast. De Nationale ombudsman toetst of de behandeling van een verzoek om schadevergoeding behoorlijk is geweest. Dit doet hij aan de hand van zestien spelregels.

14. De nadruk ligt hierbij op de procedure, de weg naar de beslissing. De Nationale ombudsman geeft alleen een oordeel over de inhoud van de beslissing, indien de overheidsinstantie in redelijkheid niet tot afwijzing van de schadeclaim had kunnen komen of indien die afwijzing niet wordt gedragen door een afdoende motivering. De Nationale ombudsman heeft naar aanleiding van zijn rapport "Behoorlijk omgaan met schadeclaims" (2009/135) en zijn rapport "Behoorlijk omgaan met schadeclaims door gemeenten" (2011/025) een schadevergoedingswijzer opgesteld. Een van de aanbevelingen in de schadevergoedingswijzer is aanbeveling nr. 5. De overheid hanteert een coulante benadering, indien vast staat dat zij fouten heeft gemaakt, maar de burger problemen heeft om de omvang van de schade (in dit geval het causaal verband) met hard bewijs te staven.

15. De Nationale ombudsman toetst in dit geval de gedraging ook aan het vereiste van goede samenwerking. Dit vereiste houdt in dat overheidsinstanties bij het vervullen van hun taken niet primair kijken naar de organisatiebelangen en doelen van de eigen organisatie, maar in het belang van burgers, bedrijven en instellingen goed ken, zelfs als die samenwerking nadelen oplevert voor een bepaalde overheidsinstantie.

16. Rijkswaterstaat en gemeenten zijn als wegbeheerder verantwoordelijk voor het onderhoud van wegen. Artikel 6:174 van het Burgerlijk Wetboek vestigt een risicoaansprakelijkheid voor de bezitter van een opstal waaronder een weg (zie Achtergrond). De bezitter van een opstal die niet voldoet aan de eisen die men daaraan in de gegeven omstandigheden mag stellen, en daardoor gevaar voor personen of zaken

oplevert, is, wanneer dit gevaar zich verwezenlijkt, aansprakelijk, tenzij aansprakelijkheid zou hebben ontbroken indien hij dit gevaar op het tijdstip van het ontstaan ervan zou hebben gekend. Uit de foto's en de verklaringen stelt de Nationale ombudsman vast de toestand van het wegdek en het wegafwateringssysteem beneden het niveau lag dat voor dit soort weg - een doorgaande regionale weg - kan worden geëist. Verder ontbraken op of nabij de rotonde waarschuwingsborden. De heer H. kon het causaal verband tussen de toestand van de weg en zijn schade niet met hard bewijs staven. Gelet op de staat van het wegdek en de grote hoeveelheid regenwater erop lijkt het er echter sterk op dat de oorzaak van het ongeval was gelegen in een samenloop van omstandigheden, waaronder begrepen de slechte toestand van het wegdek. Er had dan ook dienen te worden gekozen voor een coulante benadering van de schadeclaim.

17. Zowel de rotonde als de put(ten) waren in beheer bij een overheidsinstantie: de gemeente Reeuwijk of de gemeente Bodegraven dan wel Rijkswaterstaat. Door de samenloop van zowel feitelijke omstandigheden en als van aansprakelijke instanties lag het op de weg van de betrokken overheden, dat - in plaats van naar elkaar te verwijzen - één van hen de schade vergoedde en dat zij dit vervolgens onderling zouden verrekenen. Gelet op de beheerstaak ten aanzien van de rotonde en de daarop gelegen afvoerputten en vele contacten met de heer H. was de gemeente Reeuwijk de meest gereede partij om daarin het voortouw te nemen. De onderzochte gedraging is dan ook niet behoorlijk.

Het voorgaande is voor de Nationale ombudsman reden voor het doen van een aanbeveling.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de toenmalige gemeente Reeuwijk, is gegrond wegens schending van zowel het redelijkheidsvereiste als van het vereiste van goede samenwerking.

Aanbeveling

De Nationale ombudsman geeft het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Bodegraven-Reeuwijk in overweging het voortouw te nemen bij de verdere afwikkeling van de schadeclaim van de heer H., daarbij zo nodig Rijkswaterstaat te betrekken en bij de afhandeling een coulante benadering te hanteren.

De Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer

Onderzoek

In het kader van het onderzoek werd het college van de gemeente Reeuwijk verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Tevens werd het college een aantal specifieke vragen gesteld.

Daarnaast werd een medewerker van Rijkswaterstaat de gelegenheid geboden om een reactie op het standpunt van het college te geven.

Tijdens het onderzoek kregen het college en de heer H. de gelegenheid op de verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De reactie van de heer H. gaf aanleiding het verslag aan te vullen.

Het college gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

INFORMATIEOVERZICHT

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

factuur en brief van een autoschade-expert van 31 januari en 4 mei 2009

brief van verzoeker aan Rijkswaterstaat van 4 februari 2009

brief van Rijkswaterstaat aan verzoeker van 9 maart 2009

brief en e-mails van de gemeente Reeuwijk aan verzoeker van 31 maart en 15 december 2009 en 8 maart 2010

verklaring van één van de zonen van verzoeker van 11 mei 2009

brieven van verzoeker aan de gemeente Reeuwijk van 14 augustus en 4 december 2009

brief van de gemeente Bodegraven aan verzoeker van 22 september 2009

e-mails van verzoeker aan de gemeente Reeuwijk van 16 december 2009 en 19 februari 2010

e-mails van verzoeker aan de Nationale ombudsman van 21 december 2009, 8 maart, 20 augustus en 12 november 2010

brieven van de gemeente Reeuwijk aan de Nationale ombudsman van 24 juni en 7 oktober 2010

e-mail van Rijkswaterstaat aan de Nationale ombudsman van 16 juli 2010

getuigenverklaring van mevrouw K. van 18 augustus 2010

Achtergrond

Burgerlijk Wetboek

Artikel 6:174

1. De bezitter van een opstal die niet voldoet aan de eisen die men daaraan in de gegeven omstandigheden mag stellen, en daardoor gevaar voor personen of zaken oplevert, is, wanneer dit gevaar zich verwezenlijkt, aansprakelijk, tenzij aansprakelijkheid op grond van de vorige afdeling zou hebben ontbroken indien hij dit gevaar op het tijdstip van het ontstaan ervan zou hebben gekend.

2. Bij erfpacht rust de aansprakelijkheid op de bezitter van het erfpachtsrecht. Bij openbare wegen rust zij op het overheidslichaam dat moet zorgen dat de weg in goede staat verkeert, bij kabels en leidingen op de kabel- en leidingbeheerder, behalve voor zover de kabel of leiding zich bevindt in een gebouw of werk en strekt tot toevoer of afvoer ten behoeve van dat gebouw of werk.

3. Bij ondergrondse werken rust de aansprakelijkheid op degene die op het moment van het bekend worden van de schade het werk in de uitoefening van zijn bedrijf gebruikt. Indien na het bekend worden van de schade een ander gebruiker wordt, blijft de aansprakelijkheid rusten op degene die ten tijde van dit bekend worden gebruiker was. Indien de schade is bekend geworden na beëindiging van het gebruik van het ondergrondse werk, rust de aansprakelijkheid op degene die de laatste gebruiker was.

4. Onder opstal in dit artikel worden verstaan gebouwen en werken, die duurzaam met de grond zijn verenigd, hetzij rechtstreeks, hetzij door vereniging met andere gebouwen of werken.

5. Degene die in de openbare registers als eigenaar van de opstal of van de grond staat ingeschreven, wordt vermoed de bezitter van de opstal te zijn.

6. Voor de toepassing van dit artikel wordt onder openbare weg mede begrepen het weglichaam, alsmede de weguitrusting.

Bijlagen

twee foto's van het wegdek van de rotonde

kadastrale kaart

wegbeheerkaart